

DCL-1901100202020202 Seat No. _____

M. A. (Sem. II) (CBCS) Examination

July - 2022

Sanskrit : ECT-02

(Vedantasastra)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

૧ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે ગદ્યખંડોનો આવશ્યક નોંધ સાથે અનુવાદ કરો : ૧૪

1 Translate any **two** of the following passages with necessary notes : 14

- (i) यथा च हृदयादयावदानानामान्तर्यनियमः क्रमस्य विवक्षितत्वान्न तथेह क्रमो विवक्षितः, शेषशेषित्वेऽधिकृताऽधिकारे वा प्रमाणाभावात् । धर्मब्रह्मजिज्ञासयोः फलजिज्ञास्यभेदाच्च । अभ्युदयफलं धर्मज्ञानं तच्चानुष्ठानपेक्षम् । निःश्रेयसफलं तु ब्रह्मविज्ञानं न चानुष्ठानान्तरापेक्षम् । भव्यश्च धर्मो जिज्ञास्यो न ज्ञानकालेऽस्ति पुरुषव्यापारतन्त्रत्वात्, इह तु भूतं ब्रह्म जिज्ञास्यं नित्यत्वान्न पुरुषव्यापारतन्त्रम् ।
- (ii) अत्राभिधीयते न । कर्मब्रह्मविद्याफलयोर्वैलक्षण्यात् । शारीरं वाचिकं मानसं च कर्म श्रुतिस्मृतिसिद्धं धर्माख्यं, यद्विषया जिज्ञासा ‘अथातो धर्मजिज्ञासा’ (जै. सू. १/१/१) इति सूत्रिता । अधर्मोऽपि हिंसादिः प्रतिषेधचोदनालक्षणत्वाज्जिज्ञास्यः परिहाराय । तयोश्चोदनालक्षणयोरर्थानर्थयोर्धर्माधर्मयोः फले प्रत्यक्षे सुखदुःखे शरीरवाह्यनोभिरेवोपभुज्यमाने । विषयेन्द्रियसंयोगजन्ये ब्रह्मादिषु स्थावरान्तेषु प्रसिद्धे ।
- (iii) अपि च स्वभावप्राप्तहन्त्यर्थानुरागेण नजः शक्यमप्राप्तकृत्यार्थत्वं कल्पयितुं, हननक्रियानिवृत्त्यौदासीन्यव्यतिरेकेण । नजश्चैष स्वाभावो यतस्वसम्बन्धिनोऽभावं बोधयतीति । अभावबुद्धिश्चौदासीन्यकारणम् । सा च दग्धेन्धनाग्नि-वत्स्वयमेवोपशाम्यति । तस्मात्प्रसक्तक्रियानिवृत्त्यौदासीन्यमेव ‘ब्राह्मणो न हन्तव्यः’ इत्यादिषु प्रतिषेधार्थं मन्यामहे, अन्यत्र प्रजापतिव्रतादिभ्यः ।
- (iv) यत्पुनरुक्तं श्रवणात्पराचीनयोर्मनननिदिध्यासनयोर्दर्शनाद्विधिशेषत्वं ब्रह्मणो न स्वरूपपर्यवसायित्वमिति । न । श्रवणवत् अवगत्यर्थत्वान्मनननिदिध्यासनयोः । यदि ह्यवगतं ब्रह्मान्यत्र विनियुज्येतभवेत्तदा विधिशेषत्वम् । न तु तदस्ति, मनननिदिध्यासनयोरपि श्रवणवदगत्यर्थत्वात् । तस्मान्न प्रतिपत्तिविधिविषयतया शास्त्रप्रमाणकत्वं ब्रह्मणः संभवतीत्यतः स्वतन्त्रमेव ब्रह्म शास्त्रप्रमाणकं वेदान्तवाक्यसमन्वयादिति सिद्धम् ।

- ૨ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પૂર્વાપર સંદર્ભ આપી સમજાવો : ૧૪
- 2 Explain with reference to the context any **two** of the following : 14
- (i) અત્રાર્થશબ્દાનન્તર્યાર્થ પરિગૃહ્યતે નાધિકારાર્થમ્ ।
- (ii) કિમ્પુનસ્તદ્વેદાન્તવાક્યં યત્સૂત્રેણ લિલક્ષયિપિતમ્ ।
- (iii) તદ્બ્રહ્મ સર્વજ્ઞં જગદુત્પત્તિસ્થિતિલયકારણં વેદાન્તશાસ્ત્રાદેવાવગમ્યતે ।
- (iv) ન હિ સ્થાનાવેકસ્મિન્સ્થાણુર્વા પુરુષોઽન્યો વેતિ તત્ત્વજ્ઞાનં ભવતિ ।
- ૩ વેદાન્તશાસ્ત્રમાં શંકરાચાર્યના પ્રદાન પર સવિસ્તર નોંધ લખો. ૧૪
- 3 Write a detailed note on contribution of શંકરાચાર્ય: to the વેદાન્તશાસ્ત્રમ્. 14
- અથવા / OR**
- ૩ શંકરાચાર્યના જીવન વિષયક વિસ્તૃત સમીક્ષા કરો. ૧૪
- 3 Criticize deeply about the life of શંકરાચાર્ય:. 14
- ૪ શાંકરભાષ્ય અનુસાર ‘શાસ્ત્રયોનિત્વાત્’ સૂત્રને સમજાવો. ૧૪
- 4 Explain sutra ‘શાસ્ત્રયોનિત્વાત્’ as per શાંકરભાષ્યમ્. 14
- અથવા / OR**
- ૪ શાંકરભાષ્ય અનુસાર ‘તત્તુ સમન્વયાત્ ।’ સૂત્રને સમજાવો. ૧૪
- 4 Explain sutra ‘તત્તુ સમન્વયાત્ ।’ as per શાંકરભાષ્યમ્. 14
- ૫ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પર સવિસ્તર નોંધ લખો. ૧૪
- 5 Write a detailed note on any **two** of the following. 14
- (i) શંકરાચાર્યની ભાષ્યશૈલી
- (i) ભાષ્યશૈલી to શંકરાચાર્ય:
- (ii) શંકરાચાર્યનું તત્ત્વજ્ઞાન
- (ii) Philosophy of શંકરાચાર્ય
- (iii) આત્મા
- (iv) સત્તાત્રયમ્